

Lp Liisa-Ly Pakosta
justiitsminister

6. aprill 2026

Käesolevaga saadame Eesti Arstide Liidu tagasiside Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse 23. detsembri 1996. a määruse nr 319 „Justiits- ja Digiministeeriumi põhimääruse kinnitamine“, Vabariigi Valitsuse 9. detsembri 2022. a määruse nr 121 „Võrgu- ja infosüsteemide küberturvalisuse nõuded“ ning Vabariigi Valitsuse 3. jaanuari 2024. a määruse nr 1 „Võrgu- ja infosüsteemi turvameetmete nõuded ja nende kohaldamise ulatus pilvteenuse kasutamisel“ muutmise“ eelnõule.

Peame üldjoontes õigeks infosüsteemide turbes riskipõhise lähenemise rakendamist, ent arstiabi vaates on suurimateks ohtudeks bürokratiseerumine, IT-sõltuvus ilma varvariantideta ja patsiendiohutuse kaudne risk kui turvameetmete rakendamine jääb formaalseks või väga ebaühtlaseks. **Leiame, et turvanõuete praktilisse rakendamisse võiksid olla kaasatud arstid ja teised tervishoiu infosüsteeme igapäevatöös kasutavad spetsialistid.**

Seletuskiri viitab riskihindamise, dokumenteerimisnõuete ja pideva riskijuhtimise ühe mõjuna tervishoiuteenuste osutajate **halduskoormuse kasvu**. Et vastutus riskihindamise eest rakendub asutustele, on võimalik ebaühtlane turvameetmete tase erinevates haiglates, millest võib tuleneda nii erinev patsiendiohutuse tase kui erinev mõju arstide igapäevatööle. Turvameetmete praktilisel rakendamisel keskendutakse sageli tehnilisele poolele, millega kaasneb oht alahinnata inimfaktorit. Mida **kohmakamaks tuunime infosüsteeme**, seda enam suudetakse leida kõrvalteid kitsaskohtadest möödapääsemiseks ja **sega enam suurenevad turvariskid**. Formaalne lahendus ei ole sama, mis tegelik lahendus.

Tervishoiuasutuste infosüsteemide riskid võivad tuleneda nende tarneahelatest ja suhetest tarnijate või allhankijatega. Samas arstidel on seni olnud väga väike võimalus mõjutada tarkvara kvaliteeti ning turvauuendusi, ehkki kliiniline töö on vägagi IT-keskne (haiguslugude dokumenteerimine, labori- ja pilditarkvara, uuringute vastused jms). Mida enam oma igapäevatöös sõltume infosüsteemidest, seda **haavatavamad oleme infokatkestustele**, nt elektrikatkestuste, võrgurikete või eriolukordade ajal. Arstide vaates oleks ootus, et tervishoiuasutused suudavad neil puhkudel rakendada **lihtsustatud varuvariante**, mis võimaldaks jätkata patsienditööd kui tavapärased IT lahendused ei tööta või töötavad piiratud ulatuses.

Pikas plaanis leiame, et nii arstiabi kvaliteedi, toimepidevuse kui turvariskide ühtlase haldamise seisukohast oleks mõttekas liikuda **tervishoiuasutuste ühtse infosüsteemi** suunas. Praegune töö tervisejuhtimise töölauga on kahtlemata samm õiges suunas, ent haiglaid on selle arendamisse seni kaasatud ebapiisavalt ja olulised otsused on veel tegemata.

Lugupidamisega

Neeme Tõnisson
Eesti Arstide Liidu president

allkirjastatud digitaalselt